

**Opisivači za esej na probnoj maturi iz Hrvatskoga jezika – 2023.**

**Zašto se Werthera smatra romantičarskim junakom?**

**Uvod – kratko predstavljanje autora i djela, odgovor na polazno pitanje**

**Očekivano**

- **kratko predstavljanje autora i djela:** pisac Johann Wolfgang Goethe, predromantizam/romantizam, epistolarni roman, kraj 18. st.
- **središnja tvrdnja – odgovor na polazno pitanje**  
Werther je tipičan romantičarski lik:
  - jer je naglašeno osjetljiv i osjećajan / jer su njegovi postupci motivirani isključivo osjećajima
  - jer se zbog svoje preosjetljive prirode ne uspijeva uklopiti u društvo / jer je izraziti individualac u sukobu s društvom i društvenim pravilima
  - jer uživa u prirodi i pronalazi utjehu u njoj
  - jer smisao života vidi u ljubavi, prirodi i umjetnosti

**Središnji odlomak – argument + razrada argumenta / podupirući podatci**

**Primjer argumenta**

Werther je čovjek čiji su postupci motivirani ljubavlju prema Lotti.

**Razrada argumenta / podupirući podatci, očekivano**

- Zaljubljen je u Lottu (podatci iz prvoga polaznog teksta i iz djela u cjelini).
- Sretan je u Lottinoj blizini (podatci iz prvoga polaznog teksta i iz djela u cjelini).
- Prirodu poistovjećuje s Lottom (prvi polazni tekst).
- U teškim trenucima misli na Lottu i u njoj traži utjehu (drugi polazni tekst).
- kontekst prvoga polaznog teksta: prvi dio romana u kojemu je Werther sretan i zaljubljen, uživa u prirodi (pismo Wilhelmu)
- stilski obilježja: epistolarna forma, pismo, pripovijedanje u 1. licu, upotreba uskličnih rečenica i umanjećenica, patetičan izraz, slikovitost
- povezanost s književnopovijesnim kontekstom: predromantizam/romantizam (naglašena osjećajnost, očaranost prirodom, svjetska bol), odnos prema klasicizmu (suprotstavljenost racionalizmu)

**Središnji odlomak – argument + razrada argumenta / podupirući podatci**

**Primjer argumenta**

Werther je suvišan pojedinac kojega društvo ne razumije.

**Razrada argumenta / podupirući podatci, očekivano**

- Sumorna je raspoloženja zbog društva u kojemu se kreće (drugi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Nailazi na nerazumijevanje okoline (drugi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Ne može biti onakav kakav jest (drugi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Na kraju ga ne razumiju ni ljudi kojima je stalo do njega.
- Razočaran je zbog klasnih razlika, kritički nastrojen prema svojoj okolini (djelo u cjelini).
- kontekst drugoga polaznog teksta: drugi dio romana, Werther živi u gradiću D., gdje radi za poslanika koji ga ne razumije (pismo Lotti)
- stilski obilježja: epistolarna forma, pismo, pripovijedanje u 1. licu, upotreba uskličnih rečenica, patetičan izraz, slikovitost, kontrast u odnosu na prvi polazni tekst, grafostilemi

- povezanost s književnopovijesnim kontekstom: predromantizam/romantizam (suvišni čovjek, svjetska bol)

### **Središnji odlomak – argument + razrada argumenta / podupirući podatci**

#### **Primjer argumenta**

Werther sebe pronalazi u prirodi.

#### **Razrada argumenta / podupirući podatci, očekivano**

- Očaran je prirodom (prvi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Pronalazi utjehu u prirodi (prvi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Divi se krajoliku (prvi polazni tekst i djelo u cjelini).
- U prirodi pronalazi Boga (prvi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Želi se sjediniti s prirodom (prvi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Prirodu poistovjećuje s Lottom (prvi polazni tekst i djelo u cjelini).
- U prirodi pronalazi inspiraciju za umjetničko stvaranje (djelo u cjelini).
- Priroda je odraz njegove duše (djelo u cjelini – u proljeće i ljeto, dok je sretan i pronalazi mir u prirodi, čita Homera, a u jesen i zimu, nesretan, čita Ossiana).
- Idealizirana priroda u kontrastu je s društvom koje ne prihvaća i ne razumije umjetničke i senzibilne duše (drugi polazni tekst i djelo u cjelini).
- kontekst prvoga polaznog teksta: prvi dio romana, u kojemu je Werther sretan i zaljubljen, uživa u prirodi
- stilski obilježja: epistolarna forma, pismo, pripovijedanje u 1. licu, upotreba uskličnih rečenica i umanježica, patetičan izraz, slikovitost, humanizirani pejzaž
- povezanost s književnopovijesnim kontekstom: predromantizam/romantizam (naglašena osjećajnost, individualnost i bijeg u prirodu, svjetska bol)

### **Središnji odlomak – argument + podupirući podatci**

#### **Primjer argumenta**

Werther je sklon emocionalnim krajnostima.

#### **Razrada argumenta / podupirući podatci, očekivano**

- Očaran je prirodom i Lottom (prvi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Sretan je toliko da se uspoređuje sa svecima (prvi polazni tekst).
- Idealizira Lottu (djelo u cjelini).
- Sebe vidi kao neshvaćenoga genijalca, boljega od drugih, zbog čega ne pristaje na kompromise (djelo u cjelini).
- U drugome dijelu romana duboko je nesretan zbog okoline i zbog neostvarene ljubavi (drugi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Prezire pravila i društvene konvencije (drugi polazni tekst i djelo u cjelini).
- Ne zna se nositi s ekstremnim emocijama, a u njima i uživa jer ga čine posebnim (djelo u cjelini).
- Rezigniranost i apatija vode ga u samoubojstvo (djelo u cjelini).
- kontekst prvoga polaznog teksta: prvi dio romana, u kojemu je Werther sretan i zaljubljen, uživa u prirodi
- kontekst drugoga polaznog teksta: drugi dio romana, Werther živi u gradiću D., gdje radi za poslanika koji ga ne razumije
- stilski obilježja: epistolarna forma, pismo, pripovijedanje u 1. licu, upotreba uskličnih rečenica, patetičan izraz, slikovitost, kontrast, grafostilemi, patetičan izraz, kontrast
- povezanost s književnopovijesnim kontekstom: predromantizam/romantizam (suvišni čovjek, svjetska bol), odnos prema klasicizmu (suprotstavljenost racionalizmu)

**Zaključak – sažeti prikaz najvažnijih misli iskazanih u eseju****Očekivano**

- Zaključak je oblikovan na temelju odgovora na polazno pitanje i argumentacije.
- Ne smiju se iznositi nikakvi novi podatci i/ili iznositi ono o čemu se nije pisalo u argumentaciji.

**Napomene:**

Navedeni odgovori na polazno pitanje i argumenti samo su neki od mogućih primjera.

Za maksimalan broj bodova u argumentaciji dovoljno je navesti i razraditi dva argumenta.

Razrada navedenih argumenata samo je ogledna i ne mora sve ponuđeno biti i navedeno te je moguće razradu i drukčije oblikovati.

*Ljestvica za bodovanje školskoga eseja (Ispitni katalog – tablica 11.)*

**SREDIŠNJA TVRDNJA**

3	Središnja tvrdnja eseja (fokus, osnovna ideja) kojom se odgovara na polazno pitanje jasna je, točna i pokazuje temeljito poznavanje i razumijevanje djela u cjelini. U razradi središnje tvrdnje ističu se upravo one književne odrednice (književnopovijesne, tematske, idejne, stilske) koje su važne za esejski zadatak.
2	Središnja je tvrdnja točna, no općenita je i upućuje na površno poznavanje i razumijevanje djela u cjelini. U razradi središnje tvrdnje navode se samo neke književne odrednice (književnopovijesne, tematske, idejne, stilske) koje su važne za esejski zadatak.
1	Središnja je tvrdnja vrlo općenita i upućuje na površno poznavanje i razumijevanje djela u cjelini te može imati sadržajne netočnosti. U razradi središnje tvrdnje nisu istaknute književne odrednice (književnopovijesne, tematske, idejne, stilske) koje su važne za esejski zadatak.
0	Školski esej nema razrađenu središnju tvrdnju.

**ARGUMENTACIJA**

3	Navedena su dva ili tri argumenta kojima se jasno obrazlaže središnja tvrdnja. Svaki je argument temeljito objašnjen i potkrijepljen pojedinostima (citatima, parafrazama i primjerima) kojima se pokazuje temeljito poznavanje i razumijevanje djela u cjelini. Argumentacija se temelji na cjelovitoj sadržajnoj i stilskoj analizi zadanoga ulomka. Određuje se važnost ulomka za smisao djela u cjelini.
2	Navedena su dva ili tri općenita argumenta kojima se samo djelomično obrazlaže središnja tvrdnja. Argumenti su djelomično objašnjeni i potkrijepljeni pojedinostima (citatima, parafrazama i primjerima) kojima se pokazuje općenito poznavanje i razumijevanje djela u cjelini. Argumentacija se temelji na djelomičnoj analizi zadanoga ulomka. Površno se određuje važnost ulomka za smisao djela u cjelini.
1	Naveden je samo jedan razrađen argument ili su navedena dva ili tri argumenta koji su slabo razrađeni i potkrijepljeni pojedinostima (citatima, parafrazama i primjerima), pri čemu se pokazuje vrlo površno poznavanje i razumijevanje djela u cjelini. Argumentacija se temelji na površnoj analizi zadanoga ulomka. Ne određuje se ili se pogrešno određuje važnost ulomka za smisao djela u cjelini.
0	Argumentacija je izostala.

**POVEZANOST TEKSTA**

3	Esej se sastoji od uvoda, razrade i zaključka koji su povezani tako da čitatelju omogućuju praćenje središnje tvrdnje koja se argumentima razrađuje u eseju. Argumenti navedeni u razradi eseja raspoređeni su u odlomke koji su jasno, logično i smisleno strukturirani. Povezanost teksta postiže se gotovo u potpunosti, upotrebom jezičnih sredstava koja pridonose povezanosti teksta.
2	Esej se sastoji od uvoda, razrade i zaključka koji nisu jasno povezani tako da čitatelju u potpunosti omogućuju praćenje središnje tvrdnje koja se argumentima razrađuje u eseju. Argumenti navedeni u razradi eseja raspoređeni su u odlomke koji nisu potpuno jasno, logično i smisleno strukturirani. Povezanost teksta postiže se djelomično.
1	Esej se sastoji od uvoda, razrade i zaključka, no uvod i zaključak vrlo su općeniti i gotovo uopće ne prate središnju tvrdnju. Argumenti navedeni u razradi eseja raspoređeni su u odlomke koji nisu jasno, logično i smisleno strukturirani. Postiže se tek površna povezanost teksta.

0	Esej nije organiziran u tri dijela. Središnji dio eseja nije strukturiran. Esej se sastoji od niza nepovezanih rečenica.
<b>UPOTREBA RJEČNIKA</b>	
3	Raspon rječnika širok je i primjeren stilu školskoga eseja. Dosljedno se i točno upotrebljavaju književnopovijesni i književnoteorijski pojmovi. Riječi i izrazi iz općega rječnika točno se upotrebljavaju.
2	Raspon rječnika zadovoljavajući je i uglavnom primjeren stilu školskoga eseja. Djelomično se i točno upotrebljavaju književnopovijesni i književnoteorijski pojmovi. Riječi i izrazi iz općega rječnika uglavnom se točno upotrebljavaju.
1	Raspon rječnika ograničen je i uglavnom nije primjeren stilu školskoga eseja. Rijetko se upotrebljavaju književnopovijesni i književnoteorijski pojmovi, uglavnom se upotrebljava opći rječnik. Riječi i izrazi iz općega rječnika djelomično se točno upotrebljavaju.
0	Raspon rječnika nije zadovoljavajući i nije primjeren stilu školskoga eseja. Ne upotrebljavaju se književnoteorijski i književnopovijesni pojmovi. Riječi i izrazi iz općega rječnika netočno se upotrebljavaju.
<b>PRAVOPISNA I GRAMATIČKA TOČNOST</b>	
3	Esej je pravopisno i gramatički točan.
2	Esej je uglavnom pravopisno i gramatički točan.
1	Esej je djelomično pravopisno i gramatički točan.
0	Esej je pravopisno i gramatički netočan.